

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום שני ו' אדר תשפ"ג | דף היומי בבלי: נזיר לה | דף הכולל: נדרים עא.
דף היומי בהלכה: מסימן ק"ח סעיף י"א עד תחילת סימן ק"ט.
מוסר: שמירת הלשון - פרק ד' עד 'והנה מכלי'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: ש. חשבון הנפש פ"ג "והארבעה ועשרים שתחשוב עם נפשך" פ"ג "והשישה ועשרים חשבוננו"

ואז יום אחד קרה משהו מאוד מלחיץ,
הקטנצ'יק ניצל רגע של חוסר תשומת לב,
הצליח להיכנס לחדר הרחצה, מצא בקבוק של
'סבון בועות' ושתה אותו בהנאה מרובה

אני רוצה לספר לכם סיפור אמיתי שהתחולל, בביתו של איש 'דרשו' הרב יוסף קדיש פרידמן

ברור שיצאו לו הרבה בועות מהפה...
"נלחצנו מאוד, הילד נראה רגיל לחלוטין, אבל... מי יודע מה
הסבון הזה עלול לעשות לו...
"רעיתי התחילה להתפלל בדמעות, ואני התקשרתי למרכז
ההרעלות של בית החולים רמב"ם בחיפה וביקשתי הכוונה.
"במרכז ההרעלות אמרו לי שזה תלוי בתגובות. אם הילד
מתנהג כרגיל, הוא לא מקיא ואין שום שינוי בהתנהגותו, הכל
בסדר, אות היא שהסבון הזה אינו רעיל ואפשר להמשיך בשגרה,
אבל אם חלילה הוא יקיא או יגלה תסמינים של חוסר נוחות
קיצונית - מיד לבית החולים ללא שיהוי...
"כשאשתי שמעה את זה, התפילות שלה התחזקו עוד יותר...
גם אני הצטרפתי, ועמדנו זה בקרן זוית וזו בקרן זוית. הקב"ה
שמע את תפילותינו צדיקים בני צדיקים, והילד המשיך לתפקד
כרגיל כאילו לא קרה דבר, ברוך הוא וברוך שמו.
"ואז, בלילה קרה דבר מעניין. השכבנו את הילד לישון, והוא
נרדם מיד, ישן וישן וישן - 12 שעות ברצף. אפילו פעם אחת
לא התעורר לבכות בלילה. וזה אחרי חודשים שבהם הוא סובל
מנידודי שינה כל לילה מחדש, ואנחנו צריכים לקרוא לפניו את
כל ספרי הזיכרונות עד שיירדם בשעה טובה.
"קמתי בבוקר, אמרתי 'מודה אני', נטלתי ידיים, התמתחתי, ואז
חשבתי לעצמי.. מה קרה כאן? איך בדיוק הלילה נפתרה הבעיה?

אני רוצה לספר לכם סיפור אמיתי שהתחולל לפני שבוע וחצי
בערך, בביתו של איש 'דרשו' הרב יוסף קדיש פרידמן, וכך הוא
גופא דעובדא:
הילד בן השנתיים לא ישן טוב בתקופה האחרונה. הוא
מתקשה להירדם... זה קורה לכולנו, יש לנו דאגות של תשלומי
משכנתא, שידוכים לילדים, קידום תורים בגמ"ח המרכזי ותככים
בעבודה מול הבוס ושאר העובדים.
מה חשבתם? בגלל שהוא בן שנתיים אין לו דאגות? אז תדעו
לכם שדאגות יש בכל גיל. מי אומר שמחר הדייסה בבקבוק
תהיה חמה מספיק? אולי ייגמרו חבילות ה'מטרנה' בסופר מרקט
הקרוב? ובכלל, אומרים ש'אוונט' הפסיקו לייצר מוצצים, זאת
אומרת שהוא יהיה חייב להתרגל למוצץ של 'אינפנטי'. אולי אתם
לא כל כך מבינים בזה, אבל שתדעו שזה נשמע מאוד מלחיץ,
לפחות כך הילד חווה את זה בעולם הרגשי הפנימי שלו!
"הלכנו לרופאים", מספר הרב פרידמן, "עשינו בדיקות. הילד
בריא ושלם, לא קרה לו כלום ב"ה. הדלקנו נרות לכל הצדיקים
ועשינו את כל הסגולות, הילד ממשיך לבכות בלילות...
"ואז יום אחד קרה משהו מאוד מלחיץ, הקטנצ'יק ניצל רגע
של חוסר תשומת לב, הצליח להיכנס לחדר הרחצה, מצא בקבוק
של 'סבון בועות' ושתה אותו בהנאה מרובה.
"לא ברור לנו אם הוא שתה רבע בקבוק או יותר, אבל זה די

השינה. כי התפילה יש לה כח עצום והיא משיגה הרבה יותר ממה שחשבנו מלכתחילה להשיג באמצעותה".
(מתוך מאמר נרחב שיתפרסם א"ה בשבוע הבא ב'הפותר')

"ההסבר שלי מאוד פשוט. התפללנו. התפללנו. התפללנו שהילד יהיה בריא ושלם ושלא יאונה לו כל נזק. התפילות עזרו למנוע הרעלה חלילה, ועל הדרך הם פתרו לנו עוד כמה בעיות, כמו בעיית נידודי

במקום שוטרים - תוכלו למצוא את ממשיכיו של אהרן הכהן; במקום חיילים - תגלו את בני דמותו של מרדכי היהודי. במקום סמי הכבאי - דוד מלך ישראל

במקום שוטרים - תוכלו למצוא את ממשיכיו של אהרן הכהן; במקום חיילים - תגלו את בני דמותו של מרדכי היהודי. במקום סמי הכבאי - דוד מלך ישראל, ובמקום צועני מגודל שער - ייראו כאן אדמו"רים קטנים שזקנם המצומר יורד על פי מידותיהם. התחפושות אינן נרכשות בחנויות לאחר שיוצרו בידי פועלים מלוכסני עיניים בסין הרחוקה; אלו מעשי ידהן של אימהות אוהבות, הנוהגות לתפור גלימה למשה רבינו, מעיל עם פעמונים לאהרן הכהן, ולבוש תכלת וחור למרדכי היהודי. בתמונות: זהו פורים בחיידר של תולדות אהרן. במרכז נראה רב שְמַחֵה ל'ה ברייער שכשמו כן הוא, תמיד שמח בעצמו ומשמח את הבריות, המחזיק בתצוגת בובות מעשה ידיו. למרגלותיה של הבובה האמצעית, הפושטת יד לקבלת צדקה, נכתב ביידיש: לא לדאוג, לא ללוות, רק לשְנוּרר - ולהיות שמח. יהיו שיראו בכך חינוך מקטנות להרגלי קיבוץ נדבות, אולם כאשר מדובר בשמחת פורים טהורה - אין משגיחין בדקדוקים שכאלה.

בתמונה: זהו פורים בחיידר של תולדות אהרן. במרכז נראה רב שְמַחֵה ל'ה ברייער שכשמו כן הוא, תמיד שמח בעצמו ומשמח את הבריות, המחזיק בתצוגת בובות מעשה ידיו. בשמחה תמיד פורים של ילדי ירושלים - גדוש בשמחה טהורה, הרחוקה כל כך מפורים במקומות אחרים. נפצים ושאר מרעין בישין ומרעיטין - כמעט ואינם נפוצים. הכול היה מושלם לולא המנהג הנפסד של ילדים ירושלמיים מתבגרים המחזיקים בסיגריה בוערת בפורים, תוך העלמת עין של הוריהם, אולם דומה כי תופעה זו פוחתת והולכת משנה לשנה. אמת מה נהדר מרָם של ילדי החסידיות השמורות בירושלים של היישוב הישן, שעה שהם צועדים לבית רבם בפורים דמוקפין, כשהם מחופשים מכף רגלם ועד לראשם. ואין טיבן של תחפושות ילדי ירושלים כטיבן של תחפושות שעוטים על עצמם ילדים אחרים: ראשית כול, זהירות גדולה ננקטת בבחירת התחפושות, המנוגבות מסמנים צבאיים ומשטרתיים ושאר דברי חולין.

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה ראשית אדיר יום אצלך בחייו

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

מה החשיבות של הדגים? יצאנו לחקור וגילינו המון דברים מופלאים ומיוחדים שיש בדגים, כולל כמה טעויות נפוצות שהתבררו במהלך החיפושים אחר התכונות שברא השם בדגים...

מזל אדר דגים

יכולת מדהימה נוספת שטבע בהם הבורא, היא האפשרות להשיג את מזונם בדרכים מגוונות. חלק מהדגים מסווים עצמם כאבן או אלמוג במעמקי הים וכאשר עובר מעליהם הטרף הם פותחים את פיהם ובלעיים אותו. אחרים מגששים בעזרת איבר דמוי מקל שיש להם, בחיפוש אחר מזון.

לדגים יש גם חושים ייחודיים המאפשרים להם לשרוד ולשגשג בסביבות המים שלהם. לחלק מהדגים, כמו לכרישים למשל, יש חיישנים המאפשרים להם לזהות שדות חשמליים במים. הם משתמשים בחוש זה כדי לאתר טרף, לנווט במים עכורים ואפילו לתקשר עם דגים אחרים. זו הסיבה שכרישים יכולים לזהות את האותות החשמליים של דג ממרחק רב ולשחות במהירות אל הטרף שלהם.

ולגבי הזיכרון, כאן נכונה לי הפתעה מיוחדת: דגים זוכרים מעולה! אחד ממיני הדגים מסוגל לזכור מיקום כלשהו במשך שנה שלמה. לפעמים בני אדם זוכרים פחות... והנה עובדה מופלאה עוד יותר בהקשר לזיכרוןם של הדגים, שבוודאי לא קיימת בבני אדם: יש דגים - כמו דג הסלמון המוכר לנו - שזוכרים היכן הם נולדו, וחוזרים לשם כדי להשריץ כשהם גדלים!

אני יכול לומר שהמחקר הקטן אודות הדגים השאיר אותי בפה פעור. הם בהחלט יצורים אינטליגנטיים (ומי מדבר על הדגים הגדולים, כמו הדולפין והלווייתן, שידוע כי הם מתקשרים עם בני אדם באופן מופלא ביותר).

מעתה מובן לי מדוע הברכה לעם ישראל היא 'שנפרה ונרבה כדגים', כאמור בברכת יעקב אבינו למנשה ואפרים: "וידגו לרוב בקרב הארץ". כי כפי שראינו, הדגים יכולים לשרוד במצבים קיצוניים וקשים, במקומות שבעלי חיים אחרים אינם מסוגלים לחיות. כך העם היהודי, למרות כל הקושי וכל האתגרים, למרות כל המקומות שעבר במהלך הגלויות הקשות - ממשיך להתקיים ולהתרבות!

לסיום, אזכיר את המשל הידוע המובא בגמרא (ברכות סא, ב), אודות השועל שראה את הדגים מתרוצצים במים והם הסבירו לו כי הם בורחים מפני הדייגים. הציע להם השועל לעלות ולגור עמו ביבשה. השיבו לו הדגים: "אם במים אנחנו פוחדים, ביבשה על אחת כמה וכמה". זהו משל המלמד מוסר שעם ישראל חי וקיים רק בזכות התורה שנמשלה למים וכאשר פורשים מן התורה חלילה הרי זה כאילו פורשים ממקום חיותנו.

הרב אלעזר גולדברג

"מה הקשר בין הדגים לחודש אדר?" כך שאלתי את עצמי כאשר הלכתי להתפלל את תפילת ראש חודש אדר ונזכרתי בדברי חז"ל שמזלו ש"מזל אדר - דגים". מחשבה זו הביאה אותי להרהר אודות הדגים והמשמעות שלהם.

במבט ראשון, חשבתי לעצמי שדג הוא בעל חיים קצת לא חכם. הוא שתקן, לא מתקשר עם אף אחד ויש שנוהגים לומר שהוא גם בעל זיכרון חלש מאוד עד שכאשר הוא משייט באקווריום הביתי - עד שהוא מגיע לקצהו האחד, הוא שוכח שלפני שלוש שניות הוא היה בקצה השני...

אם כן, תמתי לעצמי, מה החשיבות של הדגים? אז יצאתי לחקור וגיליתי המון דברים מופלאים ומיוחדים שיש בדגים, כולל כמה טעויות נפוצות שהתבררו לי במהלך החיפושים אחר התכונות שברא השם שבדגים.

ובכן, אם מדברים על עומק - הדגים הם בעלי יכולת נדירה לחיות בכל מצבי הטבע, ואפילו הקשים ביותר. האדם, לדוגמה, כאשר הוא מגיע לעומק מסוים במים אין לו יכולת להתקיים. ואילו בקרב הדגים ישנם כאלה שחיים במעמקי הים, שני קילומטרים ומטה...

חשוך שם, כמובן. והם בכל זאת ניחנו בראיית לילה מיוחדת. לדגים מסוימים ברא הקדוש ברוך הוא איבר המייצר מעין אור ובו הם גם משתמשים לצוד את טרפם שנמשך אל האור.

בעומק הים גם קר מאוד. לכן מצוידים הדגים השוחים שם בחלבונים נוגדי קיפאון. אך מאידך - גם לחום רב מסוגלים הדגים להסתגל ואפילו במעיינות חמים מאוד ניתן למצוא מיני דגים ששוחים להנאתם. כל זאת כחלק ממנגנונים מיוחדים שהעניק להם בורא העולם בגופם.

כיום ידוע לחוקרים על 34,000 מיני דגים, אך בכל תקופה מתגלים מינים וזנים חדשים במעמקי האוקיינוסים. רק לאחרונה התגלה דג "חדש", שקוף כמעט לחלוטין. הוא לא היה ידוע עד עתה, משום שהוא חי בעומק שבו אין אפילו קמץ של אור...

בניגוד לביטוי הנפוץ על אדם שקט שהוא "שתקן כדג", הדגים על מיניהם הרבים מקיימים תקשורת ביניהם באופן מופלא. הם משתמשים באותות חזותיים, שמיעתיים וכימיים למטרות שונות, כמו אזהרה מסכנה ואיתות מצוקה ועוד.

ויהי כאשר שבנו לביתנו הגר"מ פיינשטיין, והנה ממתין לנו מכתב שהגיע מארץ ישראל מבנו של הרבי מזוועהיל המבקש מעות על הכנסת כלה, ללא אומר ודברים לקחנו את כל מעותיה של בתי ומצאנו שם \$ 25.000

הסיפור המיוחד שסיפר הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א, על נפלאים דרכי ד'

ותקילין, ותהי הרווחה בבית הרה"ק, למחרת היום נכנס המהר"ם אל מנהל הישיבה והודה לו מקרב לבו על עזרתו, כשמוע המנהל את דבריו תמה ביותר ממי והיאך בא לו סכום אדיר כזה, ויספר לו המהר"ם דברים כהויתן, מיד שיגר המנהל את העסקנים של 'חיי עולם' בארה"ב אל בית העשיר, בטענה כי אם הוא חוזר לעשירותו מדוע לא חזרנו לשמוע את קולך ואת נדבותיך. נענה העשיר ואמר להם, לא מיניה ולא מקצתיה, הלוואי שאחזור לימים קדמונים, ובאשר לטשעק הגדול ששלחתי למהר"ם מירושלים - מעשה שהיה כך היה, אף לי בביתי כלה העומדת סמוך ונראה לנישואיה, אך לדאבון לב חלתה הכלה באיזה מחלה, ומיד פנינו לשאול את הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל האם עלינו להודיע למשפחת החתן על המחלה הקשה אם לאו, אחר שעיין רבי משה בכל פרטי המעשה, ענה לנו, שבמקרה דנן איננו צריכים לגלות את אזני החתן על דבר המחלה, אך זאת ייעץ לנו שאת כל הכסף אשר חסכה הכלה מאז ועד עתה, ניתן למצוות 'הכנסת כלה', ובשכר זאת נזכה אף אנו לעשות 'הכנסת כלה' בבריאות השלימה.

ויהי כאשר שבנו לביתנו מבית הגר"מ פיינשטיין, והנה ממתין לנו מכתב שהגיע מארץ ישראל מבנו של הרבי מזוועהיל המבקש מעות על הכנסת כלה, ללא אומר ודברים לקחנו את כל מעותיה של בתי ומצאנו שם 'עשרים וחמשה אלפי דאלער' - חושבנא דדין כחושבנא של אותו אברך מירושלים, מיהרנו ושיגרנו לו את המעות, כי זה כוחה של אמונה פשוטה ללא כל פשרות. ומלבד שיש ללמוד מכאן על מעלת הצדקה והחסד והכנסת כלה' אשר היא מצילה ממוות ל"ע, אך לענייננו נראה היאך אין ה'פרנסה באה אלא מאת ה' הפותח את ידו ומשביע לכל חי רצון, כי הוא מסבב כל הסיבות לתת אכלם בעיתו. מן העניין להביא מה שאמר הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע על כך שהמשיא את בנו או את בתו נקרא בשם 'מחותן', ולכאורה היה צריך לומר שהוא 'מחותן' ומהו מחותן... אלא כי אכן אין הוא המחתי... אלא אבינו שבשמים הוא המחתי, ואבי החתן והכלה אינו אלא 'מחותן'... (ער ווערט געפירט).

(מתוך 'באר הפרשה' משפטים תשפג)

הרה"ק רבי מרדכי מזוועהיל זי"ע היה יושב על התורה ועל העבודה בישיבת 'חיי עולם' בעיה"ק ירושלים, יחד עם חכמי ירושלים וסופריה, והנה הפרוטות שהיו מקבלים לומדי הכולל מהנהלת הכולל היו מספיקות בקושי אך ורק ללחם צר ומים לחץ. ויבוא היום והרה"ק אירס את בתו עם החתן כ"ק אדמו"ר משומרי אמונים זי"ע, ולרש אין כל ואף לא פרוטה לפרוטה לכיסוי הוצאות הנישואין, בהתקרב הזמן המיועד לחתונה בקשתו הרבנית שישתדל אחר מעות באיזה אופן ודרך שהיא, כי כך אי אפשר לגשת להכנות לנישואין, נכנס מהר"ם אל מנהל הישיבה תינה בפניו את מצבו וביקשו שיתן לו רשימה של כמה מנדיבי עם עשירי חו"ל התורמים מממונם לישיבה, אולי הם ישאו פניו וירימו תרומתם קודש לצרכו. ואכן, המנהל לא סירב לו (כפי שכל מנהל היה עושה) ומסר בידו רשימה של כמה וכמה עשירים. בהגיע מהר"ם אל ביתו, ראתה הרבנית את הרשימה, ועלה במחשבתה שמן הנראה כל הכתובים ברשימה זו כבר עבר עליהם הכלח, ולא משם תצמח ישועתם, אמרה לבעלה הק' וכי 'מה הועילו חכמים בתקנתם' אין רשימה זו שווה כי אם 'לצור על פי צלוחיתנו', אך הרה"ק לא שת לבו לדבריה, ואמר לא עלי מוטלת המלאכה לגמור - כי אם עשיית השתדלות ובוזה יצאתי ידי חובתי ואם באנו מצד השתדלות מה לנו אם נשתדל אצל עשירים בהווה או אצל עשירים בעבר, אמרה לו הרבנית, אם כן, שרק בהשתדלות גרידא פעלך, כי הנך סמוך ובטוח בהשי"ת, מה לך להשתדל אצל כל הרשימה, בחר לך אחד מהם ורק אליו תשלח מכתב בקשה וה' הטוב יהא בעזרתו, נענה ואמר הרה"ק, אכן כך אעשה.

ישב לו לכתוב מכתבו לה'עשיר' הראשון שברשימה, וכה כתב לכבוד הרב... הנני עומד בעזהשי"ת טרם נישואי הבת, כך וכך הם ההוצאות, מהלבשה עד סעודות הנישואין מדור וכדו', סך הכל - עשרים וחמשה אלפי דאלער (דולר), ובסופו חתם את שמו 'מרדכי בן הרה"ק רבי גדליה משה זי"ע', ושלח את המכתב לעבר בית העשיר שבארצות הברית. ויהי כי קרב מועד החתונה, הגיע שליח מבית הדואר ומסר בידיו של מהר"ם טשעק (צ'יק) מאותו העשיר, ובו נרשם סכום של עשרים וחמשה אלפי דאלער טבין

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

את התשובה קיבל יחיאל ואקס, כאשר הגיעו לאזני זעקותיו של מנהל העבודה מטעם 'סולל בונה', על פועליו, שלא היו מבני ברית: הלא שלחתי אתכם ביום שישי אחר הצהריים לכסות את החביות!

הגאון רבי מרדכי פרוינדליך זצ"ל על קדושת וברכת השבת

דפיקות על דלת ביתו: היו אלו כמה מפועליו, אשר הצביעו על השמים והבהירו: "גשם עומד לרדת. אם המלט ישאר חשוף, תחת כיפת השמים - הוא יתקלקל לחלוטין, ויהיה זה הפסד עצום שאין לו תקנה!".

יחיאל הביט בשעונו. עוד שלש שעות תפרוס שבת המלכה את כנפיה על היקום. חשבון פשוט הביא אותו לידי מסקנה, כי אם יגש עם פועליו כעת לכסות את המלט - ישנו חשש רב לחילול שבת! יחיאל ידע היטב, כי במלט שקנה - השקיע את כל הוננו, כך שאם הוא יתקלקל - תהיינה לכך השלכות אימות על עתידו הכלכלי... ובכל זאת, הוא אפילו לא היסס: "אני אוסר עליכם לגשת אל הנמל ולכסות את החביות, בשום אופן!" הבהיר לפועליו, אשר לא התווכחו, ומיד פנו אל בתיהם.

במשך כל אותו ליל שבת, ניתכו מטרות עז, אולם בליבו של יחיאל לא חלפה אפילו חרטה קלה שבקלות. ברור היה לו כי עשה את המעשה הנכון, תהיינה השלכותיו אשר תהיינה! יחיאל סילק איפוא ממחשבתו את הענין לחלוטין, תוך שהוא מתענג על זמירות השבת ועל לימוד התורה כהרגלו, בעוד פניו מאירות באור יקרות: אור שזוכה לו רק מי שעומד בנסיון קשה במיוחד! רק במוצאי שבת - מיהר לשים פעמיו אל אתר הבניה, בכדי לאמוד את מידת הנזק.

להפתעתו, כאשר הגיע אל אתר הבניה החשוך, כשפנס בידו - התברר לו כי כל שבעים חביותיו מכוסות היטב בלוחות עץ, שמאן דהו טרח להשיג ולהניח עליהן... אפילו טיפה אחת של מים לא חדרה לחביות! כל נזק לא נגרם!

יחיאל תהה בליבו אודות זהותו של המושיע האלמוני. "אולי היה זה אליהו הנביא? אולי המלאכים שליוו אותי בדרכי אל ביתי בליל שבת?" חלפה בליבו מחשבה, אולם הוא מיהר לדחותה... "וכי מי אני ומה חיי, שיעשו נס מיוחד משמים בכדי להציל את חביותי משחת?" הרהר, ובכל זאת: הסבר אחר - אין...

את התשובה - לא קיבל יחיאל באותו הלילה. רק למחרת בבוקר, כאשר הגיע אל אתר הבניה כמדי יום ביומו - הגיעו לאזניו מהמגרש הסמוך זעקותיו של מנהל העבודה מטעם 'סולל בונה', אשר צעק בזעם על פועליו, שלא היו מבני ברית: "הלא שלחתי אתכם ביום שישי אחר הצהריים לכסות את החביות! מדוע הן נשאר גלויות? המלט התקלקל כולו! מדובר בהפסד עצום!" השתולל הלה, ואילו הפועלים השיבו: "איננו יודעים מה אתה

כך היה מעשה בתקופת המנדט הבריטי בין השנים תר"פ לתר"צ:

יחיאל ואקס, היה קבלן גדול, שהתחרה בחברת 'סולל בונה' המבוססת והאיתנה. הוא בנה בנינים רבים בגוש דן, ובפרט בעיר 'רמת גן', שבאותם ימים היתה בחיתוליה. על אף שהיה אדם יחיד, ומולו עמד גוף הסתדרותי משומן - עשה יחיאל חיל בעסקיו, כאשר הוא מעסיק עשרות פועלים, יהודים כולם.

באותם ימים, עלותו של ה'מלט' לבנין - היתה גבוהה ביותר. תהליך ייצורו היה מורכב ומסורבל, ובארץ עדיין לא היו בתי חרושת שעסקו בכך. המלט, היה מיובא איפוא מבריטניה, כאשר עלות המשלוח מייקרת את הסיפור משמעותית כשלעצמה... החומר היקר, היה מגיע באניות - כשהוא מאוכסן בחביות, שמשום מה לא היו מכוסות. הוא היה מגיע לנמל יפו, ומשם - הובל בעגלות רתומות לסוסים אל אתרי הבניה.

בתקופה בה התרחש המעשה, המתין יחיאל בדריכות למשלוח גדול של מלט שאמור היה להגיע מעבר לים. הוא היה זקוק לו בדחיפות, לשם השלמתם של מספר פרויקטים גדולים, שעמדו בעיצומם. ואכן, באחד מימי השישי של חודש אייר - פרקה אניית משא כמאה וחמישים חביות בנמל יפו, כאשר שבעים חביות מיועדות לחברתו של יחיאל ואקס, מיועדנו, והשאר - עבור חברת 'סולל בונה'.

יחיאל עצמו, נוכח היה בנמל בעת פריקת הסחורה, תוך שהוא מטפל באופן אישי בסידורי המכס, ומשגיח על פועליו בשעה בה העמיסו את החביות היקרות על עגלות - בדרכן אל הרחוב בו עמדו בשורה כמה בניינים המצפים להשלמה. באותה שעה, אל צידו השני של הרחוב - עשו את דרכן עגלות נוספות, טעונות אף הן בחביות מלט: היו אלו העגלות של 'סולל בונה', שהובילו את החומר היקר אל בניינים אחרים, על בנייתם שקדה החברה המתחרה.

יחיאל השגיח על פועליו בשעה בה פרקו את החביות מהעגלות, ולא עזב את המקום עד שוודא כי פועליו אף הם הלכו לבתיהם - עד האחרון שבהם. לא יהודי כמוהו, יאפשר חילול שבת על ידי מי מעובדיו היהודים, חלילה...

אולם אז, כאשר סוף סוף יצא לדרכו אל ביתו שביפו, הבחין לפתע בעננים אפורים המכסים את השמים... הימים היו ימי אייר, החורף חלף עבר זה מכבר, כך שיחיאל לא העלה בדעתו אפשרות בה ירד מטר לפתע... ובכל זאת, שעה קלה מאוחר יותר, נשמעו

שח... ביצענו את המשימה באופן מלא: כיסינו שבעים חביות!..."
רק אז התברר, כי הפועלים ששלח מנהל העבודה של 'סולל
בונה' - כיסו בטעות את חביותיו של יחיאל, במקום את החביות
המיועדות לחברתם שלהם... כך, דוקא החביות שבעליהן נמנע
בכל מחיר מלחלל את השבת - ניצלו, בעוד האחרות - ירדו

לטמיון כולן...

ללמדנו, כי משמירת שבת, לא זו בלבד שאין מפסידים - אלא
שגם מרוויחים! קדושת השבת - מביאה בכנפיה ברכה, והברכה
הזו הינה הרווח הכי גדול שניתן להעלות על הדעת!
(מתוך הספר 'ללמדך')

הוא אמר לי משהו. התרגזתי. ענית לו. זהו, זה כל מה שקרה.

הרב ד"ר עוז מרז'ן על מסקנות ועדת החקירה

שוות פתיחת דלת.

איפה כאן בחרנו?

תופתעו לשמוע שכן, גם זו היתה בחירה. חלק גדול מהבחירות
היומיומיות שלנו הן סמויות, פשוט כי אנחנו מקבלים מהר מאוד
את ההחלטה באיזו תגובה לבחור, בלי לתת לעצמנו שהות לבחון
אם יש בחירות נוספות בסביבה, שעדיף היה אולי לבחור דווקא
בהן.

כשנשים לב לזכות הבחירה התמידית שלנו, נוכל לזכות
בתחושת חירות נהדרת. העובדה שאנחנו לא כבולים לדפוס
תגובה מסוים, לא מחויבים לצורת תקשורת אחת, לא מוכתבים
על ידי מנגנון פעולה בודד - זו עובדה משמחת ומשחררת. כמה
נחמד, זכותנו לבחור מה לעשות.

עם כל השמחה שבתגלית הזו, עדיין נשאר כאן משהו לא
ברור.

חדי העין מביניכם ודאי כבר הבחינו בחור שבתאיאוריה: אם זה
כך, אם אנחנו אלו שבחרים את התגובות ואת הפעולות שלנו -
איך יכול להיות שכל כך הרבה פעמים אנחנו מתנהגים לגמרי לא
בצורה שבה היינו רוצים להתנהג? מה אנחנו, טיפשים גמורים?
עומדות בפנינו אפשרויות שונות, ואנחנו בוחרים את הגרועה
שבהן?

משהו בהליך הבחירה כאן לא תקין. מישוה פגם בטוהר
הבחירות. אין הסבר אחר לבחירה הלא חוקית שעשינו. תוקם
ועדת חקירה, ומיד!

למען האמת, הרעיון לא רע... נקים ועדת חקירה, בהחלט.
ואפילו לא נחכה אֶתה לאחר הבחירות. בואו נקדים אותה לרגע
שלפני הבחירה.

אתה מרגיש מובל? לא מצליח לבחור את הבחירה המועדפת
עליך?

ייתכן מאוד שהסיבה לכך היא, שפשוט אין לך מספיק
מועמדים לבחירה. אתה לא מכיר מספיק אפשרויות תגובה

הוא אמר לי משהו. התרגזתי. ענית לו.

זהו, זה כל מה שקרה.

סתם סצנה יומיומית.

האמנם?

האמת היא שלא. האמת היא שקרה כאן משהו דרמטי מאוד
מאוד. כי מיד אחרי שהוא אמר לי את אותו 'משהו', התחילה
להתחולל בתוכי מערכת בחירות רוויית אמוציות.

עשרות מועמדים התחרו על הקול הבודד שלי:

היה שם את המועמד "עזוב, הוא לא שווה התייחסות", ואת
"תראה לו מי אתה",

וגם את "כאילו שהוא טוב יותר". גם "תבליג, גדול השלום"
היה מועמד, ואפילו "תקשיב, אולי הוא אומר משהו נכון", והיו
עוד.

לכל מועמד היה, כמובן, מצע מנומק למה כדאי לבחור דווקא
בו.

התנהל מסע תעמולה מהיר וחשאי - בחרתי מה שבחרתי,
והדרמה הגיעה לסיומה.

לכאורה. כי רגע אחר כך, בן-שיחי החזיר לי על מה שענית,
ומערכת בחירות חדשה נפתחה לה: באיזו תגובה לבחור עכשיו?
וככה זה המשיך. כל תגובה - הליכה לקלפי. סך הכל עברתי

בדיאלוג הזה איזה שלושים-ארבעים סבבי בחירות.

ככה זה. אנחנו כל הזמן בוחרים. בוחרים ללכת או להישאר,
לסלוח או להיעלב, לענות או להתעלם, לתת או להימנע, לנזוף או
לדון לכף זכות.

לא תמיד העובדה הזו ברורה לנו. להפך, לפעמים נראה לנו
שלא בחרנו כלום.

הקטנצ'יק שלנו, שרק למד לדבר, ביקש שוקולד במתיקות
ממיסה - ונתנו לו מיד, מתוך הבזק של רגש אוהב, בלי לשקול

שום שיקול. זו בחירה זו?

נקשו בדלת וקמנו אוטומטית לפתוח, כי במוח שלנו נקישות

שמתאימות לסיטואציה.

ואם כך הוא הדבר, מה הפלא שלא הצלחת לבחור נכון? אם אנחנו רוצים לבחור בטוב ביותר, עלינו לדאוג לכך שהטוב ביותר יהיה מועמד.

וזו הבשורה הטובה של הסיפור הזה: אנחנו בהחלט יכולים להוסיף לעצמנו אפשרויות בחירה. אמרנו ועדת חקירה? אמרנו. בואו נחקור את הסיטואציה, נאסוף עליה מידע רב ככל שנוכל - ובהתאם, נוכל לגבש עוד ועוד אפשרויות תגובה מתאימות. הפקיד לא רוצה לתת לך אישור חשוב? מרגיז. אבל מה אתה יודע על זה?

נסה לאסוף מידע: האם יש כרגע עומס חריג במשרד? האם הפקיד הבין אותך כראוי? האם אתה הבנת אותו בצורה נכונה? האם החוק לצדך? האם צורת הפנייה שלך מעוררת רצון לעזור? האם ניסיון נוסף עשוי להועיל?

סביר להניח שאחרי שתבין טוב יותר את ההתרחשות, תגלה שיש לך יותר מדרך אחת לפעולה, ושאתה נמצא במקום מעולה: אתה יכול לבחור את הדרך היעילה ביותר עבורך.

מילון מונחים:

חשיבה אוטומטית - תהליך קבלת החלטות שאין בו בחירה במודע.

בחירה - עמדה בה אני בוחר מבין מספר אפשרויות, שכולן טובות בעבורי. בחירה היא תהליך שמתבצע בדרך כלל באופן מודע, ומחייב השקעת מחשבה. גם הבחירה עצמה היא בחירה: בחרת לבחור, ולא לפעול באופן אוטומטי.

משהו לקחת לדרך:

כשעומד מולך אדם שאינו מגיב לדבריך או לפעולותיך בצורה שמתאימה לכוונות שהשקעת במעשיך, שים לב: ייתכן שאין לו מספיק מידע על כוונותיך.

אתה יכול לבחור לקחת אחריות על הסיטואציה, ולהרחיב את אפשרויות הבחירה שלו:

קח יוזמה וספר לו מהם המניעים ומהן הכוונות שלך.

אולי תופתע לגלות כיצד התגובה שלו משתנית בהתאם.

משפט כוח:

מאחורי כל בחירה קטנה עומדת בחירה גדולה: הבחירה כיצד לחיות את חייך.

(פרק מתוך הספר 'רגעים של כוח'. ד"ר עוז מרטין פסיכותרפיסט בעל שם סספריו יצאו בהמדורות רבות. לרכישת הספר ולקבלתו במשלוח לבית ניתן להתקשר : 058-7676321)

איך הוא היתמם ושאל שבעצמו נתן להמן אישור לבצע את הגזירה?

וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אַחֲשֵׁרוֹשׁ וַיֹּאמֶר לְאַסְתֵּר הַמֶּלֶכָה מִי הוּא זֶה וְאֵי זֶה הוּא אֲשֶׁר מְלֹאזׁ לְבֹ לַעֲשׂוֹת כֵּן (ז, ה)

לנזק שייגרם מכך למלך, שאילו היה דואג למלא את רצון המלך, היה מציע לו למכור אותם לעבדים ולקבל את הממון או להפוך אותם לעבדיו. גזירת ההריגה מוכיחה שלא אכפת לו מהמלך, ועושה הכל רק משנאתו אותם.

ילקוט מעם לועז: אסתר לא התכוונה להחריש על מכירתם לעבדים, אלא אמרה למלך שאילו היו רק נמכרים לעבדות, היתה שותקת ולא ממחרת לבוא למלך בבהילות, תוך סיכון עצמי, שהרי עומד לרשותה זמן רב להשפיע על הגזירה, אולם משנמכרו להריגה, לא ניתן עוד להחריש ולהמתין.

אלשיך: אסתר אמרה למלך שאילו המכירה היתה "כלכלית", ואחשורוש היה מרוויח ממכירת היהודים, על כך היתה מחרישה, אך בהריגת היהודים הלא אינו מרוויח, ואדרבא, מפסיד ממון, את המיסים והארנונה שהם משלמים, ועל הפסד כספו אינה רשאית לשתוק.

מנות הלוי: הוא לא היתמם, אלא כעס על התעוזה של הצורך, שהתכוון להשניא את אשתו, המלכה שבה בחר מכל הנשים, שהיתה יהודיה.

אור חדש: אחשורוש אמר שגם אם נתן לו אישור, היתה זו רק הסכמה עקרונית, והיה עליו לשוב ולשאל אותו שנית לפני שליחת האגרות, ולא לכתוב ולשלוח אותן מעצמו, ולכן שאל 'מי הוא זה ואי זה הוא אשר מלאו לבו לעשות כן'.

רבי חיים קניבסקי: אחשורוש אכן ניסה להיתמם ועשה עצמו כאינו יודע ושאל 'מי הוא זה... אֲשֶׁר מְלֹאזׁ לְבֹ לַעֲשׂוֹת כֵּן', באכזריות כזו, להמית אומה שלמה ללא כל סיבה.

מה ביאור דברי אסתר?

כי נמכרנו אני ועמי להשמיד להרוג ולאבד ואלו לעבדים ולשפחות נמכרנו החרשתי כי אין הצר שוה בנזק המלך (ז, ד) רש"י: אסתר אמרה שהצר שרודף אותם (המן) אינו חושש

מה הנפקא מינה להלכה בין מעיל ארוך למעיל קצר?

נזיר דף ל"ה

כי יתן איש אל רעהו - פרשת שומרים

"הגיעה לפנייהם שאלה בדבר שליח, שהניח במכנסיו סכום כסף גדול של 'חברה' מסויימת, וצרור הכסף נגנב ממנו. בעלי החברה תבעוהו, וקבעו בית דין שאין זו פשיעה. אולם התובעים חזרו וטענו כי מרן החתם סופר זי"ע חייב בכהאי גוונא (עי' שו"ת חת"ס חו"מ סי' קסח), ואמרו הבית דין, שממנו אי אפשר להביא ראיה, כי הוא דיבר בפרשבורג ששם לבשו מעיל קצר, ולכן שם נחשבת הנחת כסף בכיס המכנסים כפשיעה, מה שאין כן בגליציה שם הלכו במעיל ארוך, שוב אין נחשב הדבר כפשיעה, כיון שכיס המכנסים מכוסה במעיל.

כשסיים לספר את דבר המעשה, אמרתי לפניו בהתרגשות שהיום ממש באה לפני שאלה כזאת וכך פסקתי". סיים הגאב"ד רבי יצחק טוביה וייס בצחות ואמר: "דאס איז א באבוב'ער מופת"... (רבינו הגדול אמרו)

היה לי פעם דבר פלא עם האדמו"ר מהר"ש מבאבוב זצ"ל, מספר הגאב"ד רבי יצחק טוביה וייס זצ"ל. בהיותי באנטוורפן הגיעה לפני שאלה במעשה שהיה: יהודי אחד שלח סכום כסף לארץ ישראל על ידי 'שליח'. השליח היה שומר חינוך. הלה הכניס את הכסף לכיס מכנסיו, ולפתע שם לב שאי מי הצליח לגנוב ממנו את צרור הכסף.

הסברתי ליהודי שמסתבר, שאם לבש מעיל ארוך ששוליו מכסים את כיס המכנסים - אין זו פשיעה, אך אם לבש מעיל קצר - נחשב הדבר כפשיעה.

"באותו יום בו פסקתי את אותו פסק, הגיע הרבי מבאבוב זצ"ל לאנטוורפן ובא לבקר בביתי. בתוך הדברים סיפר מעשה ארוך שאירע בגליציה, בבית דינו של הג"ר אריה לייב הורוויץ זצ"ל, אב"ד סטריא ובעל שו"ת 'הרי בשמים'.

* תוכנית יומית מענייני דיומא

בהגשת הרב אברהם פוקס

* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי

המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

* שיעורים על הדף היומי

הירושלמי בעברית ובאידיש

* שיעורי משנה ברורה לפי

סדר דף היומי בהלכה

* שיעורים על הדף היומי ועל כל

הש"ס ממבחר מגידי השיעורים

* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי

תוס' על פי סדר הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

המתפלל תפילת חול בשבת - האם תפילתו נחשבת לתפילה?

שנחשב כאילו לא התפלל כלל, וישלים בלילה כדין המחסיר תפילת מנחה. ולהלכה - יתפלל ויתנה שאם חייב בתפילה - תהא לחובה, ואם לא - תהא לנדבה. ואם חל ראש חודש בערב שבת, לא יתפלל בליל שבת תפילה זו, כיון שאין מתפללים תפילת נדבה בשבת.

[שו"ע קח, יא, ומשנ"ב לב, לג, לד ו'לו; בו"מ דרשו, 65]

מי שהתפלל תפילת חול במנחה של שבת ויום טוב, או שלא הזכיר 'יעלה ויבוא' בתפילת מנחה של ראש חודש (א' בחודש) ונזכר בכך רק בלילה - יש אומרים שתפילתו נחשבת לתפילה, אלא שחסרה לו הזכרת היום - שבת, יום טוב, או ראש חודש - וכיון שבלילה אינו מזכיר בתפילתו את מה שהחסיר, אינו מרויח מאומה בתשלומיו, ועל כן לא יתפלל לתשלומיו. ויש אומרים

הטועה באמירת 'ותן טל ומטר' בערב שבת - האם ישלים את תפילתו בליל שבת?

שהרי אין אומרים בה את ברכת השנים - לא יתפלל לתשלומיו, ולדעה השניה נחשב שלא התפלל כלל, וכאמור לעיל - ההכרעה להלכה במחלוקת זו היא להתפלל תפילת נדבה, ואין מתפללים תפילת נדבה בשבת; ויש אומרים שהטועה בברכת השנים נחשב לכל הדעות כאילו לא התפלל, וישלים בליל שבת כרגיל.

[בו"מ דרשו קח, 73]

מי שטעה במנחה של ערב שבת ב'ברכת השנים' ואמר 'ותן ברכה' במקום 'ותן טל ומטר' או להיפך, אשר דינו שצריך להתפלל שנית, ונזכר בכך רק בליל שבת - יש אומרים שדינו שנוי במחלוקת האמורה לעיל, דהיינו שלדעה הראשונה נחשבת תפילתו לתפילה, אלא שחסרה לו האמירה הנכונה בברכת השנים, וכיון שלא ישלים את החסר בתפילת ערבית של שבת,

מה דינו של מי שהוסיף בתפילת שמונה עשרה 'יעלה ויבוא' או תוספת אחרת שלא במועדן?

חוננתנו, 'נחם', או את התוספות של עשרת ימי תשובה ללא הזכרת הכתיבה ב'ספר החיים', (וכן על הניסים עד לפני המילים "בימים ההם בזמן הזה") - בכל מקרה לא ישוב לתחילת הברכה, כיון שאין באמירות אלו דבר בלתי נכון, ונחשבות כתוספת תפילה בלבד.

[שו"ע קח, יב ומשנ"ב לז-לח; בו"מ דרשו, 76-80, וראה עוד ב-76]

מי ששגה בתפילת שמונה עשרה והוסיף 'יעלה ויבוא' עד לאחר המילים "ביום... הזה", 'על הניסים' (עד לאחר המילים "בימים ההם בזמן הזה"), או את התוספות של עשרת ימי תשובה שנזכרת בהן הכתיבה ב'ספר החיים', שלא במועדן - אם טרם סיים את הברכה ישוב לתחילתה, ואם סיימה - ימשיך בתפילתו. ואם אמר יעלה ויבוא ונזכר לפני המילים "ביום... הזה", 'אתה

* המחסיר תפילה שאין צריך לומר בה 'יעלה ויבוא', או 'על הניסים', ובתפילה שלאחריה צריך לאומרם - יאמרם גם בתפילת התשלומין; ואם לא אמר - יצא ידי חובה.
* המחסיר תפילת מנחה של ערב שבת - יתפלל פעמיים ערבית של שבת; ואם התפלל תפילה של חול לשם תשלומין - יצא ידי חובה.
* המחסיר תפילת מנחה של שבת - יתפלל פעמיים ערבית במוצאי שבת, ואם התפלל תפילת מנחה של שבת לשם תשלומין - לא יצא ידי חובה. ולא יאמר 'אתה חוננתנו' בתפילת התשלומין.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האם מברכים על מצוה מדאורייתא כשמקיימים אותה מספק?

מסופק אם כבר קיים את המצוה - יש אומרים, שבאופן זה יש 'חזקה' שלא קיים את המצוה, ולפעמים יש גם 'רגליים לדבר' שלא קיים את המצוה, שהרי אילו קיימה היה זוכר זאת, ולכן יש לברך עליה למרות שמקיימה רק מספק; ויש אומרים, שאף באופן זה אין לברך, וכן הלכה.

[משנ"ב סו, א; בו"מ דרשו, 1-3]

כל מצוה דאורייתא שספק לאדם אם הוא חייב לקיימה, כגון מצוה שחובה לקיימה ביום ולא קיימה עד בין השמשות, שהוא ספק יום ספק לילה; או אדם שיש ספק לגביו אם הוא חייב כלל בקיום מצוה זו - חובה עליו לעשותה, כיון ש'ספקא דאורייתא לחומרא', אך לא יברך עליה.
ואם חובת קיום המצוה מוטלת עליו בוודאות, אלא שהוא

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפותח בכל יום' לתיבת המייל שלך

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il